

Izjaja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XXXIV. Cena lista je \$8.00 Entered as second-class matter January 16, 1932, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PETEK, 30. OKTOBRA (OCTOBER 30), 1942 Subscription \$8.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 215

Američani odbili tri japonske napade

Bitka za posest Guadalcanala in drugih otokov v Solomonovi grupi se bliža odločitvi. Vojaški krogi v Washingtonu so priznali, da imajo Japonci premoč na morju in v zraku. —Rusko poveljstvo poroča o velikih nemških izgubah na stalingrajski fronti. —Britska armada razširila vrzeli v osiščni bojni črti

Washington, D. C., 30. okt.—Japonci so v napadih prebili ameriške bojne črte na Guadalcanalu, toda ameriški pomorščaki in čete so jih v protinaskokih vrge nazaj in reokupirale prejšnje pozicije, poroča mornarični department. Japonci so izvršili tri napade, ki pa jih je ameriška sila odbila.

Ameriški letalci so potem bombardirali japonske pozicije na zapadni strani letališča na Guadalcanalu. Bombe so razbile skladišče municije in protiletalsko topniško baterijo. V zadnjih dneh niso Japonci izkrcali novih čet na otoku.

Pearl Harbor, Havaj, 30. okt.—Velika japonska ofenziva na Guadalcanalu, kjer je zbrana armada 20,000 izvežbanih vojakov, je na vidiku in morda se je pričela. Pričakuje se, da bodo Japonci strnili svoje sile na kopnem, morju in v zraku, da zdrobe ameriško vojaško posadko na severnem obrežju otoka.

Moskva, 30. okt.—Ruske čete, ki v snežnih viharjih prodirajo naprej na kavkaski fronti, so na velikem številu trupel nemških vojakov v strelskih jarkih, kjer so umrli. Ti so bili prvi, kar je zima zalotila na fronti. Mraz pod ničlo je v mnogih krajih fronte.

Washington, D. C., 29. okt.—Bitka za posest Solomonov se bliža odločitvi, toda ameriški pomorščaki in čete na Guadalcanalu, največjem otoku Solomonove grupe, še vedno kontrolirajo letališče in okoliško ozemlje. Vojaški krogi priznavajo, da imajo Japonci premoč na morju in da lahko izkrcajo nove čete na Guadalcanalu.

Japonska sila na Guadalcanalu šteje okrog 20,000 vojakov in je večja kot ameriška. Ta vključuje 10,000 vojakov, ki so se izkrcali na otoku 15. oktobra. Japonci imajo tudi več bojnih letal, ki jih je bila ojačana s prihodom bojnih letal z baz pri Rabaulu in Buki.

Tokio, 29. okt.—Vrhovno poveljstvo pravi, da so Japonci popolnili in popravili 84 zaveznikovih letal in parnikov in uničili 777 bojnih letal od začetka bitke za posest Solomonovih otokov. Japonske izgube vključujejo tri krizarke, štiri transporte, dva rušilca in pet manjših ladij.

Melbourne, Avstralija, 29. okt.—Ameriške letalske trdnjave so po dveh dneh odpora spet šle v akcijo, da zmanjšalo pritisk japonske oborožene sile na ameriške pomorščake in čete na Guadalcanalu, se glasi vest iz glavnega stana generala Douglasa MacArthura. Metale so bombe na japonsko mornarično in letalsko bazo pri Rabaulu in na otok Boko v Solomonovi grupi, ki leži 460 milj severozapadno od Guadalcanala. Bombe, ki so jih vrge, so razbile več japonskih letal na letališču pri Rabaulu in zanjele požare.

Drugi ameriški bombniki tipa B-25 so bombardirali japonsko vojaško posadko na Gasmatu, otoku na vzhodni strani otoka New Britain. Vsi bombniki so se vrnili v svoje oporišče po uspešnem napadu.

Poslanik Standley hvali ruske vojake

Stalin zadovoljen z operacijami na Pacifiku

Washington, D. C., 29. okt.—Poslanik William H. Standley, ki se je nedavno vrnil iz Moskve v Ameriko, je na sestanku z reporterji pohvalil junaštvo ruskih vojakov in izjavil, da Stalingrad ne bo padel in da Nemci ne bodo prišli do bogatih oljnih vrelcev v Baku to zimo. Standley je imel, odkar se nahaja v Washingtonu, več konferenc s predsednikom Rooseveltom in vojaškimi voditelji o položaju v Rusiji.

Neki visok uradnik, čigar ime ne sme biti objavljeno, je dejal, da so Stalin in drugi sovjetski voditelji zadovoljni z ameriški vojnimi operacijami na Pacifiku in da so morali Japonci zaradi teh operacij odložiti napad na Sibirijo. To izjavo je podal na podlagi informacij iz ruskih virov. Sovjetski voditelji ne govorijo dosti o Japoncih.

„Rusija je pripravljena na boj tudi z Japonci, čeprav ve, da bi ustanovitev nove fronte na vzhodu zavrla vojne operacije proti Nemcem na zapadu,“ je rekel uradnik. „Razporeditev v Rusiji se sedaj razlikuje od onega v oktobru preteklega leta. Takrat je Hitlerjeva vojna mašina prodirala naprej in izgledalo je, da je Rusi ne bodo ustavili. Položaj je danes drugačen in Rusi so z zaupanjem v bodočnost, čeprav je upanje, da bodo zavezniški in vadrali evropski kontinent in ustanovili drugo fronto, padlo v vodo.“

Uradnik je dalje rekel, da so vjeti ne vidijo nadomestila za drugo fronto v sedanji ofenzivi britske armade v Egiptu. Čeprav bi bila uspešna, ne bodo zavezniški v očeh sovjetrov izpolnili svojih obljub napram Rusiji.

Seversky za gradnjo "letečih trdnjav"

Masni napadi na industrijska središča

Chicago, 29. okt.—"Amerika in Velika Britanija morata začeti graditi ogromna bojna letala, ki bodo lahko nosila na tisoče bomb in lahko preletela velike daljave," je dejal major Alexander P. Seversky, slovit letalski veščak, v razgovoru z reporterji. "Če tega ne bosta storili, bosta zamudili priliko, kar se bo maščevalo nad njima."

Seversky je zagovornik ustanovitve separatne letalske sile, ki naj bi operirala neodvisno od armade in mornarice. On je popolnoma uverjen, da Amerika in Velika Britanija lahko zgradita letala, ki bodo preletela več tisoč milj in bombardirala Berlin in Tokio in osiščna industrijska središča.

"Ne bojne ladje in ne armade, čeprav bi kooperirale, ne bodo pregnale Japoncev z otokov na Pacifiku, katere so zasedli," je rekel Seversky. "Zmaga bo prišla hitro, če bomo mobilizirali vse energije za konstrukcijo ogromnih bojnih letal, od katerih vsako bo lahko nosilo 40,000 in več funtov bomb. Voditi moramo vojno v zraku, ki je najbolj učinkovita, kar je bilo že demonstrirano. Ako bodo odlašali in dali Nemčiji in Japoncem dovolj časa za ojačanje letalske sile, se bo to maščevalo nad nami. Japonska je z okupacijo otokov na Pacifiku dobila dovolj materiala za ojačanje svoje letalske sile. Material in delovna sila, ki se trošita pri konstrukciji bojnih letal, je potrat."

Seversky bo ostal v Chicagu več dni in predaval o letalski sili pred organizacijami, ki so ga povabile.

VAŽNA POSVETOVANJA ZAVEZNIKOV V LONDONU

Diskusije o opravi vojnih strategij

PROBLEM DOSTAVLJANJA OROŽJA

London, 29. okt.—Kljub deklaracijam predstavnikov vlade in armade, da je poraz osiščnih sil neizbežen in zmaga združenih narodov gotova stvar, je očitno, da imajo zavezniški pred seboj resne probleme, ki čakajo rešitve. Ti so predmet diskusij.

Problemi so povezani z vojno strategijo, plovmbo, produkcijo vojne opreme in celo s civilno obrambo. Da voditelji združenih narodov ne gledajo na te probleme z istega vidika, je dokaz v izjavi Stalina, da morajo izpolniti svoje obveznosti napram Rusiji in ustanoviti drugo fronto.

Kontroverza v Ameriki glede produkcije in vprašanja, koliko orožja naj Amerika pošlje zavezniškim in koliko naj ga obdrži zase, je dobila odmev v angleškem parlamentu. Mnogo poslancev je podprlo Stalinovo zahtevo glede ustanovitve druge fronte in se izreklo za večjo pomoč sovetom.

Poleg Rusije zahtevata tudi Avstralija in Kitajska večjo pomoč od zaveznikov. Naglasili sta, da potrebujejo tanke in bojna letala za uspešno borbo proti sovražniku. Nadaljnje vprašanje je ojačanje oborožene sile na Srednjem vzhodu in v Indiji. Slednja se mora zavarovati proti možnemu japonskemu sunku.

Resen problem je dostavljanje orožja armadam na frontah. Osiščne podmornice operirajo skoro na vseh morjih in napadajo zavezniške parnike. Peter Massfeld, dopisnik lista Times, je zastavil vprašanje, ali bodo mogli združeni narodi nasilnevo in zalagati s potrebnimi velikimi armadami v Angliji in na Irskem. On pravi, da je sedaj najbolj važna fronta v Rusiji. Če sovjetska armada ne dobi pomoči, ne bo mogla dolgo vzdržati pritiska Hitlerjeve vojne mašine.

Formiranje ustroja za kontrolo plač

Direktorji mezdno-urne uprave

Washington, D. C., 29. okt.—James F. Byrnes, direktor federalnega urada za ekonomsko stabilizacijo, in uradniki vojno-delavskega odbora formirajo komisijo za kontrolo mezd in plač v smislu novih regulacij, ki so bile uveljavljene.

Pokrajinski direktorji mezdno-urne administracije federalnega delavskega departamenta so bili pozvani v Washington na posvetovanje z Byrnesom in uradniki vojno-delavskega odbora. Pričakuje se, da bo v prihodnjih desetih dneh formirana komisija za kontrolo mezd in plač.

Na podlagi novih regulacij ima vojno-delavski odbor jurisdikcijo glede mezd in plač, ki znašajo \$5000 in manj na leto. Ustanovljeni so bili novi pokrajinski odbori, v katerih imajo reprezentante delavci in delodajalci. V področje teh spadajo vse zadeve, ki se nanašajo na ustalitev mezd in plač.

Mehika bo sklenila pakt z Rusijo

Mexico City, 29. okt.—Zunanji minister Ezequiel Padilla je namignil, da bo Mehika kmalu sklenila pakt s sovjetsko vlado glede vzpostavitve diplomatskih odnosov med državama.

Tajnosti nemških saboterjev razkrite

Federalni agentje nastopili pred sodiščem

Chicago, 29. okt.—Obseg zarote nemških saboterjev, ki so se v zadnjem juniju izkrcali v dveh skupinah na ameriškem obrežju, je bil večer razgaljen na obravnavi proti šestim pomočnikom saboterjev, ki se vrši pred federalnim sodnikom Williamom J. Campbellom. Kot priče so nastopili trije federalni agentje in povedali, da so Herbert Hans Haupt in njegovi pajdaši zakopali velike zaloge razstreliva v pesku na floridskem obrežju. To strelivo so nameravali rabiti pri uničevanju aluminijevih in drugih tovarn.

Kot glavne priče bodo detektivi in drugi, ki jim bodo sledili, le dokazali, da je bil saboter Haupt, ki je bil usmrčen pred nekaj meseci na električnem stolu v federalni jetišnici v Washingtonu, sovržnik Amerike in da so oni, ki so mu pomagali, ga skrivali in ščitili, izdajalci.

Med obtoženci sta starša Haupta, njegov stric in teta Walter in Lucille Froehling in prijateljela Otello Richard in njegova žena Kate. Obtožnica jim očita, da so skrivali Haupta v Chicagu, dasi jim je povedal, kaj je njegov namen.

Preden so federalni detektivi nastopili kot priče, je Ernest Peter Burger, eden izmed saboterjev, ki se je izognil smrti na električnem stolu, ker je na obravnavi pred vojaškim tribunalom v Washingtonu pričal proti svojim tovarišem, očel odvetniku Paula A. F. Warneholta, zagovornika obtožencev. Odvetnik mu je stavljal vprašanje, ali mu je vlada obljubila imuniteto, če bo pričal proti obtožencem. "Opozoriti vas moram, da govorim z nemikim vojakom," je dejal Burger. "Ameriška vlada mi ni ničesar obljubila. Želim, da mi ne stavite takih vprašanj."

Prvo evidenco o namenih saboterjev je razkril federalni detektiv Earl J. Connelly, ko je nastopil kot priča. On je povedal, da se je Haupt in trije drugi saboterji—Kerlin, Neubauer in Thiel—izkrcali na floridskem obrežju pri Ponte Vedru, 30 milj proč od Jacksonvillea. Tam so zakopali v pesku 50 zabojev razstreliva TNT in več bomb, katere so nameravali rabiti pri svojem delu.

Gandhi ne sme govoriti z reporterji

Cripps kritizira indijske nacionaliste

New Delhi, Indija, 29. okt.—Britske avtoritete so prepovedale reporterjem obisk Mohandasa K. Gandhija, voditelja indijskih nacionalistov, ki se nahaja v zaporu. Reporterji so hoteli izvesti Gandhijevo mnenje o izjavi Stafforda Crippsa, člana Churchillove vlade, da je Vseindijski kongres zavrnil njegovo ponudbo, da Indija dobi neodvisnost po vojni, ker se je Gandhi izrekel za nadaljevanje kampanje civilne nepokorščine.

Reginald Maxwell je v imenu britske vlade v Indiji povedal reporterjem, da intervju z Gandhijem ne bi služil nobenemu namenu. Intervju z drugim voditeljem indijskega kongresa je bil odklonjen iz istega razloga.

Cripps je v svoji izjavi naglasil, da stališče Gandhija in drugih voditeljev, ki so se izrekli proti sodelovanju v vsaki vladi, ki bi vodila vojno, je v konfliktu z realnostjo. Velika Britanija ne bi mogla trpeti indijske vlade, ki se ne bi hotela boriti in bi bila celo pripravljena skleniti mir s sovražniki.

Jugoslovanski četniki zasedli mesto Jajce

Domače vesti

Nov grob v Ohlu
Bridgeport, O.—Dne 27. oktobra je v bolnišnici po operaciji na obistih umrl John Starc, star 70 let in doma od Rake na Dolenskem. V Ameriki je bil 40 let in tukaj zapušča hčer. Bil je član društva 13 SNPJ.

Naši člani vojski
Pittsburg, Kans.—Robert Zupan, član društva 30 SNPJ, pojde 4. nov. v službo strica Sama. Star je 20 let. Joe Zupan od istega društva je pa še od zadnjega 8. maja v Ft. Braggu, N. C., pri tankih. Obema srečen povratek!

Conemaugh, Pa.—Wallace F. Brezovec je že peti član društva 168 SNPJ, ki je odšel k vojakom. Pred njim so šli Ignatz Brezovec in Fred Brezovec (bratrance prejšnjega), Benedikt Fink in Fred Sušnik. Srečen povratek vsem!

Vesel dogodek v Penni
Imperial, Pa.—Družina George in Caroline Andresky je dobila sinčka prvorojenca, društvo 108 SNPJ pa novega člana. Čestitke!

Calumetčan umri v Detroitu
Calumet, Mich.—Iz Detroita poročajo, da je zadnje dni tamkaj umrl Martin Medved, star 39 let in rojen tukaj. Zapustil je Calumet s starši vred pred 23 leti in pokopan je bil v Detroitu poleg svoje matere, ki je umrla v zadnjem januarju.

Čikaška vest
Chicago, Dne 18. t. m. je umrla Mary Potočnik, stara 53 let in rojena v Kamenščaku pri Ljutomeru na Štajerskem. Zapušča moža in dve omoženi hčeri.

Australška vlada zavrača obdolžitve

Sydney, Avstralija, 29. okt.—Zunanji minister H. V. Evatt je zavrnil obdolžitve Hansona W. Baldwina, dopisnika londonskega lista Times, da avstralski delavci ovirajo vojne napore generala Douglasa MacArthura, vrhovnega poveljnika zavezniške oborožene sile. Evatt pravi, da Baldwin sploh ni bil v Avstraliji in da je izrekel obdolžitve na podlagi informacij, ki jih je prejel od nasprotnikov avstralske vlade.

Klavno praznovanje fašistične obletnice

Bern, Švica, 29. okt.—Od vojne izmučeni Italijani so klavno praznovali 20-letnico Mussolinijevega pohoda v Rim. Omamljeni so še vedno od udarcev, ki jim jih je zadala angleška letalska sila v napadih na Milano, Torino, Genova in druga mesta v severni Italiji. Poročila iz Rima pravijo, da se je Mussolini pokazal na balkonu Beneške palače, ni pa govoril.

Ameriški pomorščaki prihajajo v Anglijo

London, 29. okt.—Nadaljnje enote ameriških pomorščakov so dospеле v Anglijo pod vodstvom polkovnika Williama T. Clementa, ki se je boril proti Japoncem na Filipinih. Clement bo postal član štaba admirala Harolda R. Starka, vrhovnega poveljnika ameriške mornarice v evropskih vodah.

Bolgarski študentje obsojeni v smrt

Bern, Švica, 29. okt.—Poročilo iz Sofije pravi, da je sodišče obsodilo 22 bolgarskih študentov v smrt. Spoznani so bili za krive sabotaže na železnicih.

Grški gerilci razbijajo vlake in železniške proge

DEPORTACIJE BELGIJSKIH ŽIDOV

London, 29. okt.—Jugoslovanski četniki so zavojevali v ostrih bitkah z osiščnimi vojaškimi posadkami v Bosni po poročilih, ki so jih prejeli jugoslovanski krogi v Londonu. Četniška armada pod poveljstvom generala Mihajloviča je okupirala mesto Jajce v bližini Banje Luke po ljuti bitki z Nemci.

Naciji trdijo, da je 500 četnikov padlo v bitki z Nemci pri Jajcu. Srdite bitke med četniki in osiščnimi četami se nadaljujejo v zapadni Bosni.

Druga vest pravi, da se je 30,000 grških gerilcev dvignilo proti tlačiteljem; da se maščujejo za 150,000 svojih rojakov, ki so umrli v koncentracijskih taboriščih. Gerilci so organizirali grupe saboterjev, ki napadajo in razbijajo železniške proge in vlake. Kot posledica teh napadov je bil železniški promet paraliziran v več krajih. Vest o aktivnostih grških gerilcev je objavila ruska časnikarska agencija Tass na bazi poročil iz turških listih.

Britska časnikarska agencija Exchange Telegraph poroča iz Curiha, Švica, da so bili kapitan in člani posadke nekake norveškega parnika aretirani v Finslandu, Norveška, v zvezi s smrtjo Guldbrenda Lundu, ministra propagande v Quislingovi vladi, in njegove žene. Prej objavljeno poročilo se je glasilo, da sta oba utonila.

Belgijski krogi v Londonu poročajo o masnih deportacijah židov iz Belgije. Nacijske avtoritete so deportirale čez 50,000 židov samo iz Antverpa v zadnjih tednih. Kam so bili poslani, ni znano.

Druge vesti omenjajo ponemirjevanje v poljskih pokrajinah, ki so jih okupirale Hitlerjeve čete. Iz teh je očitno, da hočejo naciji uničiti poljski narod.

MacArthur ni kandidat za predsednika

General pravi, da nima političnih ambicij

Melbourne, Avstralija, 29. okt.—General Douglas MacArthur, vrhovni poveljnik zavezniške oborožene sile v južnozpadnem delu Pacifika, je pobil govorice, da namerava kandidirati za predsednika Združenih držav.

"Ako bom preživel to kampanjo, se bom vrnil v pokoj, iz katerega sem bil pozvan v borbo," je rekel general. "Nobenih političnih ambicij nimam. Kar upam in želim je le zmaga Amerike in njenih zaveznikov v tej vojni. Želim sem svoje življenje kot vojak in zaključiti ga bom kot vojak."

MacArthurjevo stališče je orisano v deklaraciji, katero je podal in v kateri je pohvalil avstralske vojne napore. S to je pobil poročila iz Amerike, da bo kandidiral za predsednika.

Ameriške izgube od začetka vojne

Washington, D. C., 29. okt.—Izgube ameriške armade in mornarice od začetka vojne znašajo 47,463 mož po poročilu, ki ga je objavil Leland P. Lovette, načelnik federalnega biroja za javne odnose. Število vključuje ubite, ranjene, ujetje in pogrešane vojake in mornarje.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Zdrulene države (Istven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrti leti; za Chicago in Cincro \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00. Subscriptions rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincro \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročnih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v služaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s 11etom:

PROSVETA

2657-58 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju na primer (October 31, 1942), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Pono-vite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

Kongresne volitve so važne!

Včas smo rekli—in po pravici—da posamezne osebe v ameriški politiki ne štejejo dosti ali nič, važno pa je, pri kateri politični stranki so. Stranka je vse, posamezen politik ni nič.

To je bilo takrat, ko je šlo za ekonomske in socialne reforme doma in ko ni bilo akutnih problemov v zunanji politiki. To je bilo v mirnem času, ko se je javno življenje Amerike sukalo le okoli notranjih problemov, ki so naravno bili vitalnega pomena za delavce. Takrat je bilo politično gibanje ostro razcepljeno v znamenju ekonomskih in socialnih problemov v ameriški družbi in stranke, v katerih se je to gibanje udeleževalo, so nekaj pomenile. Vsaka stranka je imela svoj program ali pa tradicijo, ki je bila volilec dobro znana. Navadno je bilo tako, da je kandidat, ki je bil poštena in močna osebnost, propadel, ker je bil na listi stranke, katere ni imela tradicije oziroma ni bila priljubljena; nasprotno je bil izvoljen slabši samo zato, ker ga je kandidirala vplivna stranka.

Današnja vojna je podrla politične stranke in tradicije. Lahko se reče, da je Amerika danes politično v kaosu, v kakršnem že ni bila izza civilne vojne leta 1860. Imena političnih strank danes ne pomenijo nič, stare politične tradicije pa še manj. Notranja politična vprašanja so tako rekoč suspendirana—vprico enega samega vprašanja: zmaga Amerike v tej vojni—in kakšen mir zasleduje Amerika po tej vojni?

To vprašanje, ki je danes najglavnejše in najvažnejše, je preokracilo meje vseh starih političnih strank v Združenih državah in jih je razoralo. Glede prvega dela tega vprašanja, to je zmage, ni nobenega spora med strankami, niti med kandidati. Vsi so za zmago Amerike! Hote ali nehoti so vsi za zmago demokracije! Glede drugega dela tega vprašanja, to je odnosa Amerike do bodočega mira, pa imamo nove grupacije, ki se ne ozirajo na stare stranke.

Prva grupacija hoče, da se Amerika drži Atlantskega čarterja in sodeluje z bodočo svetovno organizacijo, ki bo jamčila za mir po vsem svetu. V tej grupaciji so zastopani vsi stari politični tabori: demokratje, republikanci in socialisti.

Druga grupacija—ki je manj očitna in danes samo še šepetaje—hoče, da se Amerika po tej vojni povrne k svoji prejšnji izolaciji in ignorira vsako ali vsaj tesnejšo kooperacijo z bodočo zvezo narodov. V tej grupaciji so zastopani republikanci in demokratje po stari politični opredelitvi. (Kolikor je še komunistov v Ameriki, zasledujejo pred vsem interese Sovjetske unije in šli bodo tja, kamor pojdejo sovjeti.) V Združenih državah so tudi skupine, ki ne pojdejo ne s prvo in ne z drugo grupo, toda njihov vpliv je zelo pičel.

To pomeni, da je Amerika danes razdeljena na dve novi politični stranki, ki še nimata imena in sta še komaj v štadiju zaplodka, vendar so njuni obrisi že jasni. Mislimo, da bomo zadeli, če zapišemo, da prihodnja predsedniška kampanja leta 1944 se bo vršila med kandidatomah teh dveh novih strank ne glede na to, če bodo še veljale stare politične znamke.

Značilno dejstvo je, da se današnja kampanja vrši v znamenju teh grupacij, čeprav še pod krinko starih strank in starih političnih imen. Listi, ki zagovarjajo stališče, da mora Amerika kooperirati za jamstvo bodočega mira v svetovni organizaciji, priporočajo volilecme kandidata, ki so doslej z dejanji pokazali, da odobravajo to kooperacijo, ne glede na to, če so demokratje ali republikanci; na drugi strani pa vidimo, da medsebojno agitirajo drug za drugega ne glede na staro politično pripadnost oni, ki so proti tej kooperaciji—in med temi so prav tako demokratje in republikanci. Starih političnih mej ni več!

To nas uči, da je ameriška politika danes narobe kot je bila prej. Stranka ne pomeni več nič in volilci bodo letos izbirali med posameznimi kandidati one, ki spadajo k prvi ali drugi prej omenjeni grupaciji.

Poudarili smo že večkrat, da bo bodoči ameriški kongres zelo važen, vsekakor najvažnejši v zgodovini Združenih držav. V prihodnjih dveh letih bo najbrže vojna končana—morda že v prihodnjem letu—in ameriški senat bo poklican, da odobri pogoje za bodoči mir sveta. Če bo senat reakcionaren v tem smislu, kakor je bil senat leta 1919, to je, da bo sestavljen iz večine izolacionistov, tedaj bo kooperacija Amerike v svetovni organizaciji odklonjena in s tem korakom bo prav gotovo zasejano seme nove vojne.

Iz tega je jasno, da so kongresne volitve, ki se vršijo prihodnji teden, zelo važne, tako važne, kakor niso bile nobene kongresne volitve v zadnjih osemdesetih letih. Volitve so važne v prvi vrsti glede bodočega mira, kakšen bo in če bo sploh mir. Ako ta mir ne bo demokratičen in če Amerika ne bo vključena v bodočo svetovno organizacijo, smo lahko prepričani, da ne bo noben mir.

V drugi vrsti so pa te volitve važne tudi zaradi notranje situacije. Kongres je čuvaj ameriške demokracije. Predsednik je lahko najboljši in najpoštenjši demokrat na svetu, če ni kongres z njim, bo imel zvezane krke in demokracija, katere danes še uživamo, bo lahko trpela—bo še bolj zlorabljena kot je v nekih ozirih zdaj. Danes lahko vemo, da niso demokratje vsi, ki se nazivajo demokratje, kakor je tudi marksistični republikanec največji sovražnik demokratične republike. . .

Glasovi iz nasebbin

Poročilo zastopnika

Herminta, Pa.—Včeraj sem končal moje poročilo s prihodom v Salem, O. Drugi dan, v soboto, ko je imel "off", me je Mihevcev zet zapeljal okrog rojakov, ki so večinoma mali farmarji. Uspeh sva imela pri farmarju Franku Šabcu, ki je naročil Proletarca. On je prej delal v rovu v Powhatanu. Njegova žena je zelo naderjena in razume go-spodarska vprašanja. Tudi oni imajo fante pri vojaki. Tudi pri Celinovi je bila naročnina. Njega sicer ni bilo doma, toda se je na svojo pest naročila misus, ki je pridna ženska. Oni imajo lepo hišo in okrog deset akrov zemlje in seveda tudi živino.

Tudi mrs. Celin je dobro podkovana v gospodarskih vprašanjih in o sedanjih vojni. Pravila mi je, kako se mora boriti z ameriški Nemkami v sosesčini, ki zabavljajo proti vojni in predsedniku Rooseveltu. Oni imajo hčerko in sina, ki je star 20 let in bi šel rad prostovoljno k vojakom, toda ker imajo samo enega, mu branijo. Mrs. Celin me je povabila, naj pridem drugi dan na kosilo, češ, da moža ne bo na društveno sejo, ker bo moral delati na farmi. Njega sem po dolgih letih želel videti, kajti poznala sva se, ko je živel še v moji bližini v Lowberju, Pa.

Nato sva se z Mihevcevim zetom odpeljala precej daleč, ker je šel po "pedo", kjer je prej delal, toda je ni dobil. Potem sva šla po njegovo ženo in otroke na farmo, kjer so obirali jabolka. Tako velike sadne farme je nisem videl, kajti sadnega vrta mora biti okrog 30 akrov. Tisti farmar pošilja jabolka državi in prejme menda \$1.50 za bušelj. Seveda so jabolka vsake vrste. Na tleh jih je ležalo več tisoč bušljev, ker menda ne more dobiti delavcev za obiranje. In tako padajo zrela jabolka na tla in se polkodujejo. Za obiranje plača deset centov od bušlja in pravijo, da se lahko zasluži do pet dolarjev na dan.

Ko smo se vrnili domov k Mihevcevim, sva šla zopet na agitacijo in dobila naročnino Proletarcu pri Antonu Iskri. On je prišel iz Kane, Pa., in sedaj ima svojo hišo v Salemu. Tisti večer sva dobila naročnino še pri Hrvatinu, ki ga tudi poznam iz Penne. Tudi on ima hišo, sina pri vojaki in je tajnik društva SNPJ. Nato smo šli v čehoslovski klub. Ker mi je nagajal kakeš, nisem mogel piti piva, pa so me pripravili, da sem spil pet ali šest "rock and ryejev", kar je povzročilo, da potem nisem mogel skoro nič spati, drugi dan pa imel tak glavobol, v želodcu pa revolucijo, da ne bom zlepa pozabil. Sele zjutraj sem malo zaspal, ko me je Jakob poklical, da greva na društveno sejo. In ker sem obljubil, da pridem, me je torej dolžnost klicala kot pri vojaki. Misli sem si, če je vsem pijancem tako kot meni, potem le naj imajo veselje. Predno je na seji prišla vrsta name, da napravim "speech", mi je vsaj toliko odleglo, da sem bil napol sposoben kaj povedati.

Po seji smo šli zopet na agitacijo. Društvo je kupilo Adamičovo knjigo, kakor tudi Victor Ometz na svojem domu. Tukaj smo se ločili z Mihevcevim, naker sta me Hrvatin in njegov sin odpeljala k Celinovi na kosilo. Do tega časa je k sreči glavobol za silo že minil in finó kolo me je popravilo. Pri Celinovi smo se precej pogovorili, potem pa so sklenili, da je najbolje, da me njih sin zapelje v Power Point skozi Lisbon, ker z busom bi težko prišel na mesto ob pravem času. Tako je bilo. Fantu se je tudi dopadlo, ker ima v Power Pointu par zaljubljenih oči.

Najprvo sem obiskal družino Charlesa Bogataja. Nato me je on zapeljal k znanemu farmarju in očetu Bergantovih deklet, ki igrajo po slovenskih nasebbinah. Bergant me je bil vesel. Poznavala se je od leta 1915, od časa Kristianovega shoda v Hermintu. Takrat je Jack delal v Exportu. Zdaj se raduje nad svojo lepo farmo in lepim sadovnjakom, ki mu je letos prinesel precej dobička. Njegov kološnjak pa je napolnjen z lepimi belimi koki, ki mu prinesejo mesečno okrog \$50 dohodkov. Pravi, da je vesel, ker je dal slovo premogarakemu življenju. Ponovil je Proletarca in obljubil, da pride za nama v Power Point in pomagati pri agitaciji. Ponudil mi je tudi prenočišče, toda s tem sem bil že preskrbljen pri Bogatajevih.

Jack je prišel za nama in imeli smo lep uspeh. Matt Tušek, trgovec, ki ima tudi sina pri vojaki, je kupil Adamičovo knjigo, kakor tudi mrs. Chuck, ki se je naročila tudi na Proletarca. Njen mož ima svojo majno. Ona je zelo zgovorna in izobražena. Proletarca je naročila tudi Jennie Puhnik, hišnica v klubu, ponovila pa sta ga A. Romšek in Tom Mrcina. Za tako malo nasebino, ki šteje le kak ducat slovenskih družin, je to dober uspeh. In dasi je ta nasebina majhna, imajo tudi svoj Narodni dom, ki sicer ni velik, toda čeden in zadostuje za njih potrebe. Kupili so šolo in jo spremenili v Dom.

Drugo jutro me je mrs. Bogataj odpeljala v 6 milj oddaljeno mesto Lisbon, od kjer sem se z busom odpeljal v Canton, O. Tam sem najprvo obiskal Petra Čufarja, tajnika tamkajnjega društva SNPJ, ampak je moral na nočni šiht. On je vdovec, ima sina, gospodinjti pa mu mama. Rekel je, da lahko prenočim pri njih, začasno me pa še potegne do naših rojakov. Ustavil sem najprvo pri mrs. Frances Gerbec, ki je naročnica vseh treh mojih publikacij. Kar je imela lizečeno, je ponovila, namreč Cankarjev glasnik in dala 25c podpore Proletarcu. Ona je zelo uljudna. Obiskal sem tudi družino Dodich, čijih hči je predsednica društva 733-SNPJ. Doma je bila samo mama, ki je kupila knjigo PM. Nato sem obiskal Gunave in jim prodal Adamičovo knjigo. Obiskal sem še par drugih, Gerbeša pa me je zapeljal do bivšega tajnika društva 315 Blaža Odarja.

On je bil včasih zelo aktiven in pozna tamkajnje rojake. Obljubil mi je, da me po večerji zapelje do onih, ki so dostopni za možganske medicne. Sam je kupil Adamičovo knjigo, oziroma njegova prikupna žena, on pa je ponovil Cankarjev glasnik. Potem sva se podala na agitacijo. Rezultat je bil, da se je Joe Baša naročil na Prosveto. On je bil član jednote, toda v depresiji je bil izgubljen, za kar mu je zelo žal. Proletarca je naročila mrs. Prince.

S tajnikom sva drugi dan ob-

PROSVETA

iskala še nekaj dru-in, toda ni bilo uspeha in vseh tudi nisva doma dobila, ker sedaj tudi ženske delajo v tovarnah več ali manj. Obiskal sem tudi mamó Prevčeve hčere iz Universal, ki pa je na vse jezna radi vojne in noče vzeti nobenega čtiva v roke. Kritizirala je vevprek. Ne-kaj je imela prav, toda če bi bili vsi ljudje taki, potem bi nas agresorji kar pomandrali. Človek se mora boriti, če je napaden, prav tako narodi.

V Cantonu sem obiskal tudi park in McKinleyjev spomenik. Postavili so mu ga menda zato, ker je podpisal protitrušni zakon. Ampak to sistema ni nič spremenilo in trusti so danes veliko večji in močnejši kot so bili prej. To se bo nadaljevalo, dokler jih vlada ne prevzame. Obiskal sem tudi park, kjer je pokojni Debs imel protivojni govor med svetovno vojno, radi katerega je bil obsojen na deset let zapora. Na pritisk socialistov in drugih je bil po dveh letih in pol izpuščen iz ječe. Mesto Canton je bogato na industriji. Ipa okrog 115,000 prebivalcev, ampak Slovencev je tam menda samo okrog 75 ali nekaj čez 20 družin.

Od tam sem se podal v Lorain, O., 40 milj od Clevelanda. V tem mestu sem napravil za okrog \$35 bizmisa. Tam sem bil tri dni in naletel na razne zapreke, med katerimi je tudi župnik Slaje. On je oznanil v cerkvi, da je smrten greh čitati Prosveto—kaj še Proletarca. Dvanajst žena je bilo poklicanih v farovž, kjer so prisegle, da ne bodo čitale tega lista. In res, ko pride tedenska Prosveta v hišo, jo primejo z malimi prsti za rob, da se ne okuži vsa roka in jo vržejo v peč. Tako potuje naš priljubljeni list v "furnace". Joj, pa hočete, da ne bo vojne! Ti ljudje, ki krstijo Prosveto, da je sovražnik civilizacije, povzročajo tudi krvolitje s širjenjem ignorance in teme. Krščanstvo jim ni nič drugega kot kramarstvo in bi Kristus tudi te ljudi poglal z bičem iz cerkve.

Lorainčanom priporočam, da se pridružijo onim svobodnimiselnim rojakom, ki drže bakljo napredka pokonci, tako da rev. Slaje ne more trdit, da jih ima 100% pod svojo srednjeveško komando. Narodni dom v Lorainu je zelo lep in pripraven za vse, ima lepo čitalnico, več stranskih dvoran, lepo kuhinjo in fine spodnje prostore, kjer stržijo okrog \$30,000 na leto. Dom jih je stal \$86,000 in je plačan. V tem mestu je boss National Tube Co., ki je včasih zelo strogo nastopala proti delavskim agitatorjem in radikalcem. Ni čudno, da so tam samo trije naročniki Proletarca, kakih 25 jih ima Prosveta, Cankarjev glasnik pa okrog ducata. Zadnji so mi ponovili naročnino in prodal sem pet Adamičevih knjig ter dobil novo naročnino Prosveti.

V Domu je upravnik John Kotar, ki ima par pomočnikov. Tudi on je bil prizadet radi radikalizma. Tam je tudi nekaj slovenskih trgovcev. Obiskal sem Bruca, Konteta in Kristofove, ki so zelo napredni. Mož je star 84 let. Obiskal sem tudi trgovca z železnino Piškurja, ki jih ima že tudi 74 na grbi. Mož je zadnje čase popolnoma oslepel in bil že štirikrat operiran. Njegova žena je zelo uljudna. Obiskal sem tudi vdovo Mary Krič, ki ima Prosveto in Proletarca. Nji se nič ne dopade v Lorainu radi Slajetove diktature in njegove gonje proti naprednim čitateljem. Rekla je, da bi se rada preselila kam v Penno, kjer bi bilo več miru in bi ji ne bilo treba poslušati ropota iz jeklarne.

Mesto Lorain šteje 50,000 prebivalcev. Tam je nad 300 slovenskih volilec, menda okrog 200 družin. Na roke so mi šli pri agitaciji mrs. Ravnkar s karo in prenočiščem dva večera; dalje družina Jevce in Kamnikar, kjer sem tudi prenočil. Bruce mi je dal nekaj naslovov od članov jednote. Adamičeve knjige so kupili mrs. Kotnik, mrs. Gradišek, mrs. Slajnar, Angela Malnich in moj gostitelj A. Jevce. Cankarjev glasnik pa so ponovili John Kotar, trgovec Kristof, J. Primozich, L. Malnich, John Piškur, Uršula Ziherl in Louis Kamnikar, Prosveto pa mrs. Kos. Hvala vsem, ki ste mi šli na roko. Zdjaj pa zopet po Pennsylvaniji na agitacijo.

Anton Zornik, zastopnik.

Vaskapa malo

Steelton, Pa.—Kot je bilo že poročano v Prosveti, je 2. septembra umrl moj svak Anton Skafar. V imenu njegove družine se zahvalim vsem rojakom in rojakinjam, ki so ga obiskali ob mrtvaškem odru. Tudi društvu 241 SNPJ v Slovanu se lepo zahvalim za krasen šopek cvetlic, ki mi jih je podarilo v zadnji pozdrav. Pokopan je bil 5. septembra na narodnem pokopališču v Bridgeville. Družini Skafar izrekam moje sožalje.

Dobim več pisem, v katerih me rojaki vprašujejo, kako je z mojim sinom, oziroma če kaj slišim od njega. Naj bo tukaj povedano vsem tem, da nisem prejel nobene vesti od njega od 7. maja, to je, od kar so se podali Japoncem na Filipinih. Upam, ko bo vojna končana, da se povrne v kraj svojih staršev, bratov in sester. Kadar dobim kaj obvestila, bom poročal v Prosveti.

Tukajšnje časopisje ima sedaj na piki našega "generala" Martina, ki hoče biti izvoljen za guvernerja Pennsylvanie. Očitajo mu, da je njegova dolžnost kot generala, da gre v armado, kjer vlada potrebuje izkušene oficirje v tem kritičnem času. Ampak izgleda, da je njemu vseeno; kdo izgubi vojno, samo da on vodi politiko. Taki so "apizarji". On je rekel, da je že prestar za armado. Ampak če je prestar za armado, kako naj vodi državo kot je Pennsylvania?

Tukaj v bližini, v New Cumberlandu sedem milj od Harrisburga, se nahaja vojaško taborišče za rekrute. Tam dobijo fantje obleko in vso opremo. Večinoma stoje tukaj po tri dni, potem pa jih pošljejo naprej. Vem, da v to taborišče pridejo tudi slovenski fantje.

Od tukaj naprej se nahaja Indiantown Gap, kjer je tudi veliko vojaško taborišče, kjer se nahaja približno 30,000 vojakov. Ko se izvezbajo, jih pošljejo naprej. To taborišče je oddaljeno 27 milj od Steeltona. Vem, da so tudi tam slovenski fantje, toda ne vedo za slovenske družine v tej okolici. Ako katerega veseli priti v dotiko s Slovenci, naj mi piše na spodnji naslov. Ako bi kdo hotel kaj več vedeti, sem mu na uslugo.

Sedem milj od Steeltona, v Middletownu, je tudi veliko letališče. Tam imajo skladišče in tudi popravilno letala. Tam se sedaj tudi dobi delo.

Mike Kocovar,

501 S. 4th st., Steelton, Pa.

Zahvala in drugo

Harwick, Pa.—Dolžnost naju veže, da se zahvaliva za bolnišsko podporo, katero je prejemal moj mož za časa bolezni. Enako tudi hvala vsem obiskovalcem od društva 419-SNPJ, ki so ga obiskali v bolnišnici in doma. Hvala lepa za darove. Lahko verjamete, da vas ne bomo nikoli pozabili.

Moj mož pravi, da ne privošču nikomur, da bi pretrpel toliko kot je on. Na 1. aprila je šel naš sin Johnny k vojakom, moža pa so odpeljali v bolnišnico z zlomljeno nogo, tako da mu ni mogel še roke podati v slovo. Zjutraj ob šestih pride domov in me vpraša, kje je oče, ker ga ni na postelji. Odgovorim mu, da je v bolnišnici z zlomljeno nogo. Ni mogel verjeti. Ker je bilo že pozno in je moral na postajo na vlak, ga ni mogel več videti. Res žalostna ločitev od staršev.

Dne 16. maja pa je odšel k vojakom naš drugi sin, tako da sta že dva v armadi. Tretjega pa tudi pokličejo. Pa kaj hočemo. Moramo imeti upanje, da se vrnejo zdravi in da zmagojo.

PETEK, 30. OKTOBRA

V Prosveti od 15. oktobra 1942 brala dopis mrs. Zore Dougan, ki piše o svojem sinu, da je na dopustu in da služi pri fanteriji v Port Jackson, S. C. Ravno tam se nahaja tudi naš sin, ki je bil tudi na dopustu pred enim mesecem. Sedaj je premeščen, toda ne vemo kam. Res je, da imamo zdrave sinove in mlade, toda če pomislimo, ako se bodo vrnili ali ne, koliko volilci, je to za nas mater tako hudo; da huje ne more biti. Koliko solz pretočimo zanje, koliko noči ne moremo zatisniti oči in premišljujemo, kako se ji godi. To ve le tisti, ki poskušajo kolika je ta bol v materinem očetovem srcu. Ali upajmo zmagamo, da bodo Hitler in ponci dobili to, kar so iskali.

Mary Kolhar, Harwick, Pa.

Pri prijateljih

Johnstown, Pa.—Namenil sem se opisati naš "trip" v Aliquippu in Sharon, Pa. Ker ne dolgo, ko bodo začeli meriti solin na odmerke, smo se kar hitro pogovorili, mr. in mrs. Okichki, moj mož in podpisane da gremo pogledat prijatelje Simonicheve v Aliquippu. Cvelbarjeve ter Godinove v Sharon. Tako smo postali "vite-este" kar naenkrat. Pred enim mesecem je nas pot vodila v linois, sedaj pa v zapadno Pennsylvanijo.

Odrinemo v soboto ob sedm zjutraj, 17. oktobra. Bili smo sli, ker pri nas ni bilo me in smo midli, da bomo imeli po potovanje, toda smo se rali. Ko pridemo na vrh Limerija, je že začelo biti malo n-gleno in bolj ko smo se bližali Pittsburghu, toliko gostejša bila meglja. Mrs. Okichki se veselila, da bo videla Pittsburgh, ker tam še ni bila, ampak se želja ni izpolnila. Pa drugi s-reče, mrs. Okichki!

V Aliquippu priuramo ob setih dopoldne in naravnost Simonichevim. Mrs. Simon brž prične pripravljati kot ohcet. Frank je bil na do Po kosilu smo si ogledali me in tudi Slovenski dom, ker to že stara tradicija ameriških vencev, da se mora obiskati v Dom. Tam se je nahajal J-lich, njih "beerman", ki nam povedal, kako je leta 1907 j-zejace po Johnstownu, da smo morali smejeti.

Potem pa zopet nazaj k Simonichevim in ni bilo dolgo, ko je France z dela. Potem pa, je navada, smo bili hitro v rem kraju in ne vem še kje. večerji se pa odpravimo v Sharon, kamor pridemo ob deset zvečer k Louisu Godini. Tam bili Cvelbarjevi, ki so nas čali. Naš namen je bil, da se isti večer vrnemo nazaj k Simonichevim, toda Sharončani niso pustili češ, da si more Okichkijevi ogledati Sharon dnevi in tudi "lonemanov" starega kraja je tam dosti. Mo Godina je rekla, ako ne bomo pogledat te in one, bo jeza, izvedo, da smo bili tam. Kak povsod večina zmaga, tako tudi zmagali Godinovi in Cvelbarjevi.

Komaj se vsedemo, sta kar enkrat nekam izginili mrs. Go-na in mrs. Cvelbar. Mislija si: No, ta je pa lepa! Pridem tako daleč na obisk, pa se ne še ženske skrijejo. Moški te niso imeli za mar, kam so njih mame in so po stari slove-

(Dolje na 3. strani)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 30. oktobra 1922)

Domače vesti. V San Francu je izgubil življenje pri 36-letni John Stajer. Član SSF.

Delavske vesti. Velika go-proti stavkarjem v Portlandu nadaljuje.

Inozemstvo. Italijanska arm-da je brez moči proti fašistom, ki so uvedli veliko strahovl-protifašisti beže iz Italije.

Sovjetska Rusija. Sovjeti se premislili in ne pojdejo dardanelsko konferenco, ki vrši v Švici.

Novi davčni zakon, sprejet v kongresu, je napravil največje breme na delavske sloje, katerim je bil dohodninski davek najbolj svilen.

Vesti z jugoslovanske fronte

Poročila Jugoslovanskega informacijskega centra in drugih virov

IZJAVLJANJE KRIVCEV
Jugoslovanska vlada je šele objavila prvi seznam vojnih zločincev in kviltingov, ki bodo morali pred zavezniško sodišče.

London, 16. oktobra (UP).—Vojniške vlade v izgnanstvu izdajajo seznam obtoženih, med katerimi se nahajajo tudi višji uradniki in vojniški oficirji. Vsi se bodo morali po zmagi zagovarjati pred zavezniškim sodiščem za zločine med vojno, izvršene na zasedenih evropskih ozemljih.

Tudi jugoslovanska vlada v izgnanstvu je izdala svojo črno listo, v kateri so zapisane imena zločincev in njihove brutalne zločine in naprave prebivalstvu. Jugoslovanski seznam navaja več kot 1000 Nemcev, Madžarov, Italijanov in domačih zločincev. Na nekaterih mestih se nahajajo naslednji:

Nemški general Fritz Zimmermann, obtožen, da je odredil ubijanje vseh mož in mladeničev v mestu Kragujevcu. Dne 21. oktobra 1941 je bilo tam ustreljenih 3600 oseb v skupinah po 100 oseb.

General Von Dankelmann, obtožen, da je poslal desetstosev vojakov v koncentracijska taborišča in odredil umor desetstosev vojakov "v cilju, da se iztrebi srbski narod."

Madžarski general Feranac, obtožen, da je izdal povelje za uboj vseh Srbov v Nošaju.

Ante Pavelić, hrvaški kvizica, obtožen, da je prodal Hrvaško in dovolil Nemcem, da napadajo hrvaško ozemlje, ne da jim narod upiral; odredil je tudi pobijanje Srbov na nekaterih mestih.

Evgen Kvaternik, ki je bil vodja policije v Zagrebu in ki je izgubil svoje mesto; obtožen je bil umora kralja Aleksandra.

Giovanni Mazzolini, italijanski namestnik v Dalmaciji, ki je v času svojega poslovanja zaplenil svoja poslovanja za Italijo, da so Italijani z bombardiranjem iz zraka in topovi vojne ladje porušili na stotine črnih vasi in mest.

General Milan Nedić, kvizica, predsednik marionetne vlade v Srbiji, obtožen, da je sodeloval z osovražnikom. "Nedić bo bil politični zločinec," izjavil eden izmed jugoslovanskih predstavnikov.

V...—

Krivi spopadi v Bosni
London, 16. oktobra (AP).—Poročila iz Turcije govore o nevarnosti in srđitih bojih v okolišini Sarajeva. V poteku tamšnjih bojov sta bili popolnoma uničeni rudarski mesti Kupreš in Foča z zelo važnimi industrijskimi napravami. V teh bojih je oba sovražnika uporabljala avio in tanke.

Poročajo tudi, da je delo v večini železnih plavžih blizu Zelenogorice ustavljeno, ker so v teh krajih začeli divjati živalski boji. (Železna industrija v Zelenogorici je ogromno in čisto moderno opremljena podjetje.)

Nemške čete na Hrvaškem so uničile velika ojačanja, ker niso uspeli pri napredovanju. Vendar ni uspel, da vzdržuje mir in red. Kakor znano, je bil dr. Vladimir Maček, vodja hrvaške kmečke stranke aretiran, ko se je na tisoče njegovih pripadnikov z orožjem v roki uprlo proti nemški vladni.

V...—

Jugoslovani so pobili 4000 sovražnikov v petih tednih.

Carigrad, 16. oktobra. (Posebno poročilo NYTu).—Dopisnik New York Timesa je danes poročal iz Zagreba, da bivši saraški namestnik, ki je prisel v Turčijo zaradi varnosti iz Sarajeva, je nemško-hrvaška armada, nastanjena iz nemške motorizirane divizije, nastanjene v Sarajevu in v okolišnih četah, ki imajo operativno področje v petih mestih jugoslovanske Bosne, izgubila 4000 oseb v teku 5-tedenskih bojov, ki

MAKE EVERY PAY DAY BOND DAY
JOIN THE PAY-ROLL SAVINGS PLAN

vilni administraciji, ne pa fašističnim voditeljem. Prepisi pisma in poslanice so bili poslani tudi papežu.

Mezdnourni zakon štiti milijone delavcev

Office of War Information, Washington, D. C.

(Ta je drugi članek, ki razlaga "Wage and Hour Law")
V Ameriki se demokracija udeležuje na razne načine; pomembna tradicija in razne modre postavke jo odsejajo.

Vera v ono pravičnost in poštenost, ki jo nazivamo "fair play" in prepričanje, da je vsakdo upravičen do dostojnih življenjskih standardov, sta tu globoko ukoreninjena. To je razlog, zakaj je kongres Združenih držav, ki direktno zastopa vse ljudstvo, uzakonil razne napredne postavke.

Izmed teh zakonov se odlikuje takozvani "Fair Labor Standards Act", boljše poznan pod imenom federalni zakon o mezdah in urah (Wage and Hour Law). Vsi delavci zakona morajo delavci, ki so upošleni v meddržavni trgovini oziroma pri proizvodnji blaga, namenjenega za meddržavno trgovino, dobiti ne manj kot 30 centov na uro in za vsako uro dela čez 40 ur na teden morajo dobiti ne manj kot poldruglikrat toliko, kolikor dobivajo za redni čas.

Na ta način je ustanovljen zakoniti minimum \$12 plače za teden 40 ur dela — to sicer ni bogve kaj v tej deželi, zlasti ne v teh časih, vendarle ta minimalna mezza je imela za posledico znatno večje plače za mnogo tisoč delavcev, ki so bili na dnu gospodarske lestvice. Podvojila in potrojila je njihove plače, kar dostikrat pomeni razliko med boleznijo in zdravjem, med slabšo prehrano in redilno jedjo.

Ni mogoče navesti števila delavcev, katerih plača se je povečala kot direktna posledica mezdournega zakona, dasi pokriva njegove določbe sedaj skoraj 17,000,000 delavcev širom dežele. Dne 15. aprila 1939 je pregled, napravljen od federalnega urada za delavsko statistiko, dočeval, da je kakih 650,000 delavcev v industrijah, ki jih zakon pokriva, zaslužilo manj od 30 centov na uro — ki je po zakonu minimalna urna mezza — čenši od 24. oktobra 1939. Izmed teh 650,000 delavcev, da omenjamo le širše skupine, je bilo 100,000 delavcev v lesni industriji, 50,000 v bombažnih predelnicah, 30,000 v platničnih, 65,000 v industriji oblačil in 20,000 v industriji čevljev. Mnogi

izmed teh so bili tukaj rojeni Amerikanci, drugi so bili tujerodci. Drugi pregledi so pokazali, da je poleg zgoraj omenjenih delavcev 150,000 sezonskih delavcev, upošlenih pri pospravljanju in konzerviranju svežega sadja in zelenjave, tudi dobivalo manj ko 30 centov na uro.

Ti podatki ne jemljejo v poštev obsežnega števila delavcev, ki so dobivali precej dobro mezo na uro, katerim je pa prinesla veliko korist določba o "time-and-a-half", t. j. poldrugikrat mezza za vsako uro čez 40 ur. Zraven tega so bile v mnogih industrijah določene višje minimalne plače kot 30c na uro in več kot en milijon delavcev dela v takih industrijah. Ako pristojemo člane družin dotičnih delavcev, znaša skupno število ljudi, ki jim je mezdourni zakon koristil, gotovo mnogo milijonov — staršev, otrok in mladeničev ter deklet, ki so danes toliko zdravjeji vsled mezdournega zakona.

Vse te koristi niso seveda omejene ne na kakšno pleme, ne na kak del dežele. Mezdourni zakon ne pripozna polti, ne narodnosti in nikake diskriminacije je pod njegovimi določbami. Kitajski delavci v San Franciscu, francoski Kanadci v gozdovih države Maine ali španski govoreči tobačni delavci v Floridi — vsi so enako pod zaščito mezdournega zakona.

Da vidimo najprej, kaj ta zaščita pomeni, ogledimo si na primer industrijo cigar v Jacksonvillu, Florida, kjer se nahaja ena izmed največjih tovarnov za cigare na svetu. Tamošnje veliko podjetje je imelo več ko 3000 delavcev, ko je tja prišel zastopnik mezdournega oblašča (Wage and Hour Division). Preiskava je dosegla, da podjetje ni popolnoma izpolnjevalo določbe zakona o minimalni plači in mezzi za "overtime" in je vsled tega dolgovalo 3,227 delavcem zaostale mezde v znesku skoraj \$75,000. Ta vsota je predstavljala razliko med plačami, ki so jih delavci zares dobili, in plačami, ki bi jih morali dobiti po mezdournem zakonu. Podjetje jim je to vsoto povrnilo, včevši plačilo \$14,000 za nameščene črnce.

Največji posamezni ček je bil za \$654.47. Delavci, ki ga je dobil, je moral plačati zdravnikov račun v vsoti \$200 za operacijo na njegovi ženi. Drugi delavec so poravnali stare dolgeve, eden je dobil prepotrebno zobovje. Zlasti so tamošnji zdravniki bili na boljšem — dobili so končno plačilo za porod 40 otrok v enem samem mestu! Trgovci v Jacksonvillu so tudi bili srečni. Neke šivilja je vzkliknila: "Božič ni nič proti temu!"

Za nekega delavca je ček prišel prav v tragičnem trenutku, ko je bil odšel s svojo ženo v Kentucky, kjer je njeja mati umirala. Povrnjene mezde so pomagale plačati stroške vožnje in pogreba.

To vse je bilo ob koncu 1939. Dandanes, kadar je delodajalec prisiljen povrnilo zaostale mezde, služi velik del povrnjenega denarja za nakup vojnih bondov. Zanimiv slučaj se je pripetil ne

davno. Alvah Heslar, ki je bil uposlen kot nočni čuvaj v nekem skladišču lesa v Indiani, je dobil \$3,100.75 v povračilo zaostalih mezd. Delal je 84 ur na teden in dobival \$14.00, kasneje \$15.00 na teden.

Ko je bil vprašan, kaj napravi s tem denarjem, je ta nočni čuvaj, katerega predniki so bili Ircei in Nemci, odgovoril:

"Sedaj lahko napravim precejšnjo plačilo na hišo, ki sem jo nedavno kupil in denem ostanek tja, kjer bo najbolj koristen v vojnohranilne bonde Združenih držav."

Obseg tako velike vsote je seveda nekaj izjemnega, ali kar je Heslar rekel, je značilno za vse delavstvo v tej deželi — moške in ženske, ki visoko cenijo svojo težko pridobljeno svobodo in priložnosti. Za te milijone dnarjev je beseda demokracija simbol svobode in dostojnega življenja.

Glasovi iz nasebin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

ski navadi začeli prepevati. Jože Cvelbar je še tisto zapel: "Na Trški gori k dnevi zvonil..." Ker je vedel, da bo Okiehkiju s to pesmijo najbolj ustregel. Potem pa od nekdaj pridejo Cvelbarjeva in Godinova mama in naenkrat je bila miza obložena z vsemi dobrotami, ki si jih želodec zaželi. Tudi pristnih kranjskih in krvavih klobas ni manjkalo, tako da smo rekli, da bomo kar naprej hodili iz nasebin v nasebino in imeli "free board".

Ker je vsake stvari enkrat konec, tako je moralo biti tudi našega nočnega krokanja in treba je bilo iti k počitku. Simonichevi so šli nazaj v Aliquippu, Tončka in Jože Okiehki sta šla k Cvelbarjevima, midva sva pa ostala pri Godinovi. Zjutraj pride na vse zgodaj Tončka, ki je mislila, da bo nas s postelje potegnili za pete, toda smo bili že vsi pokonci. Okiehkijevi in moj mož se v spremstvu Jožeta Cvelbarja in Louise Godine odpravijo na obisk svojih "loncmannov", jaz pa sem ostala pri Godinovi mami. Ogledali so si Sharon in tudi na Slovenski dom niso pozabili. Mislili so, da tam mogoče dobe Valentinčiča, toda je menda še krave molze na farmi. No, če bi bil tam, bi bila s svojim možem pričela podirati srnjake kar pri bari, ker tudi moj mož je strasten lovec.

Popoldne se odpravimo proti Johnstownu. Dan je bil idealen za vožnjo in razgled po krajini naravi nam je povzdignil naš mrčni duh, ker vemo, da se ne vidimo več za "duration". Lepa hvala vsem, Simonichevim, Godinovi in Cvelbarjevima za prijazen sprejem in postrežbo od nas vseh. Če slučaj nanese, da pridete pogledat v naš zakajeni Johnstown, vam bomo skusili vrniti po naši moči.

Sylvia Skudel, 254.

Pripomba uredništva na vaše vprašanje: Pod staro Avstrijo je bila Kranjska "dežela sama zase", kot tudi Primorska in Stajerska, pod Jugoslavijo pa ne, oziroma je bila Slovenija ali dravska banovina.

To in ono iz Ohijske doline

Barton, O.—V nedeljo, 18. oktobra, je bil koncert v avditoriju srednje šole v Bellairu. Priredila ga je okrožna organizacija Ameriškega slovenskega kongresa. Glavni nastop sta imela Zlatko Balokovich, po narodnosti Hrvat, in Rusinja Nila Magidoff. Zlatko je eden najboljših violinistov. Ko je nastopil s svojimi gosli, mu je občinstvo napravilo tak aplavz, da je kar šumelo v ušesih. Ko pa je pričel s svojo umetnostjo, se ljudstvo ni upalo niti dihati, da ne bi motilo poslušalcev. Mislim, da je malo takih umetnikov, ki bi se lahko kosali z njim v tej stroki. On je nastopil skoro po vseh velikih mestih Evrope in Amerike.

Nato je nastopila Nila Magidoff, ki nam je orisala Rusijo. Povedala nam je, koliko je moralo rusko ljudstvo pretrpeti pod carsko peto. Bilo je zatirano, šol ni bilo in tako so bili skoro vsi njenega sloja nepisani. Edina šola je bila korumpirana cerkev. In tako sta država in cerkev tlačili ljudstvo in ga držali v temi. Nam je razlagala tudi iz re-

Slovenska Narodna Podporna Jednota
2857-59 So. Lawndale Ave. Chicago, Illinois
GLAVNI ODBOR

IZVANI ODBOR
VINCENT CAINKAR, gl. predsednik, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER, gl. tajnik, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
WILLIAM RUS, pomoč. taj., 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRKO G. KUHEL, gl. blagajnik, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, tajnik bol. odd., 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MICHAEL VINOVIK, direkt. mlad. oddel., 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PHILIP GODINA, upravitelj glasila, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PODPREDSEDNIKI
MICHAEL R. KUMER, prvi podpredsednik, Box 64, Universal, Pa.
CAMILUS ZARNICK, drugi podpredsednik, 2857 W. 80th St., Cleveland, Ohio

DISTRIKTI PODPREDSEDNIKI
JOS. CULKAR, prvo okrožje, 417 Woodland Ave., Johnstown, Pa.
JAMES MAGLICH, drugo okrožje, R. D. No. 1, Oakdale, Pa.
RAYMOND TRAVNIK, tretje okrožje, 7888 Middlepointe, Dearborn, Mich.
JOHN SPILLER, četrto okrožje, 3978 Randall St., St. Louis, Mo.
URSULA AMBROŽIČ, peto okrožje, 418 Pierce St., Eveleth, Minn.
EDWARD TOMERIC, šestto okrožje, 532 W. 7th St., Walsenburg, Colo.

GOSPODARSKI ODBOR
MATH PETROVICH, predsednik, 553 E. 151st St., Cleveland, Ohio
VINCENT CAINKAR, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
F. A. VIDER, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MIRKO G. KUHEL, 2857 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JACOB ZUPAN, 1400 So. Lombard Ave., Berwyn, Ill.
DONALD J. LOTRICH, 1937 So. Trumbull St., Chicago, Ill.
RUDOLPH LISCH, 700 E. 90th St., Cleveland, O.

POSOLNI ODBOR
ANTON RHULAR, predsednik, Box 27, Arma, Kansas.
FRANK VRATARIČ, 515 Toner St., Luzerne, Pa.
FRANK BARBIČ, 10811 Muskoka Ave., Cleveland, Ohio.
ANDREW VIDRICH, 706 Forest Ave., Johnstown, Pa.
JOSEPHINE MOČNIK, 775 E. 180th Street, Cleveland, Ohio

NAČRTOVALNI ODBOR
FRANK EATZ, predsednik, 2801 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
MILAN MEDVEREK, 16203 Arden Ave., Cleveland, Ohio.
ANDREW GRUM, 17185 Snoden, Detroit, Mich.
JOHN OLIP, 231 So. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
FRED MALGAI, 15 Westcoast Ave., Peru, Ill.

volucionarne dobe leta 1917, koliko krvi je bilo prelito, ker so hoteli mogočni carjevi hlapi in veleposelniki imeti večno oblast nad ruskim ljudstvom.

Razložila nam je tudi poznejšo dobo do sedanjega klanja in roparstva. Omenila je tudi mneneje in politiko tujih držav napram Rusiji. Rekla je, kako so kričali, da v Rusiji aretirajo duhovnike, uničujejo vero in zapirajo cerkve. To pa ni bilo resnica. Niti eden duhovnik ni bil aretiran, če se je pokoril vladni in ni ruvaril proti nji. Vlada je imela vzrok, da je take ljudi odstranila iz javnosti, ki so ruvarili proti nji. Povedala nam je primer. Par dni prej je bila v Detroitu, kjer je policija aretirala duhovnika, toda ne zato, ker je duhovnik, ampak vsled tega, ker je stezal jezik proti oblasti.

Ob zaključku koncerta nam je odbor povedal, da je bilo nabrane \$600, in kolikor jaz sodim, so približno toliko ali pa še več prinesle tudi vatopnice, ki so bile po 75c. Ves nabrani denar je namenjen ruskemu vojnemu rešilu.

Pred šestimi leti, ko sem prišel v te kraje, sem bil velik naprednjak, izobraženec in tako naprej. Tri leta pozneje sem bil pri istih ljudeh nazadnjak, divjak in še celo iz azijske žungle. Sedaj sem samo nasprotnik, vsaj tako trdijo.

Narodni kongres ameriških Slovencev se vrši 5. in 6. decembra v Clevelandu. Radi tega je odbor tukajšnje postojanke JPO-SS in odbor federacije SNPJ sklenil, da imamo sejo 15. novembra. Vabljeni so vsa društva, da pošljejo svoje zastopnike na to sejo, kjer bomo ukrepali, če pošljemo kakšnega zastopnika v Cleveland na kongres. Seja se prične ob dveh popoldne na Boydsavillu. Obenem bo to tudi letna seja federacije, tako da zastopnikom ne bo treba delati dveh poti. Drugo je tudi, da bo po 22. novembru gasolin na odmerke. Torej za 15. novembra ne bo izgovora, da nima s čim kare napojiti, dočim bi bil v decembru ta izgovor na mestu.

Naše društvo 333 SNPJ v Blainu na zadnji seji sklenilo, da priredi božičnico za otroke 25. decembra. Za nas stare in tudi mlade bo ples in tudi druge do-

brote pri bari, za kar bo skrbel odbor.

John Vitez, tajnik postojanke 29 JPO-SS.

Brazilski časopisi pod kontrolo

Cenzura poročil poostrena

Rio de Janeiro, Brazilija, 29. okt.—Predsednik Getulio Vargas je izdal odredbo glede kontrole časopisov in vseh publikacij, "da se poveča koordinacija v interesu javnosti v teku vojne."

Kontrola nad časopisi je bila poverjena justičnemu in notranjemu departamentu. Doslej je delno kontrolo izvajal poseben vladni urad, ki je bil odgovoren samo predsedniku. Oni, ki bi kršili odredbo ali ovirali njeno izvajanje, bodo postavljeni pred sodišča za zaščito države.

Jose dos Reis, direktor federalnega urada za tisk in propagando, je dejal, da je odredba le korak za doseg večje koordinacije. Pokrajinski uradi v provincah, ki so doslej funkcionirali, niso bili kos nalogi.

Reis je pojasnil, da status časopisja in časnikarskih agencur ne bo bistveno izpremenjen, čeprav se cenzura poročil poostri. Dopisniki in agencure bodo odgovorni federalnemu departamentu, ki je zdaj bolj tesno povezan z justičnim in notranjim ministrom. Departament bo skrbel, da bo ljudstvo dobilo točne informacije o vseh zadevah v soglasju z vladno politiko, katere cilj je harmonija med prebivalci ameriških republik in mobilizacija vseh sredstev za vojne napore v borbi proti osovražnim silam.

Tako govore naciji

Temeljna misel ostaja

Skupen boj proti boljševiškimu barbarstvu je postavil fašističnemu in nacional socialističnemu novinarstvu skupne temelje.

(Dr. Dietrich, načelnik časnikarske službe v Rajhu; na 19. 11. 1939.)

K SITUACIJI V ČEHOSLOVAKIJI
Hacha. Tiso in Tuka: Le pod našim ljubljenskim "firarjem" anemo upati na srečno bodočnost...

ROJAKI SLOVENC!

RELANCE FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N
Vam naznanja, da posojujemo denar na prve hipoteke (First Mortgages) pod najboljšimi pogoji in pred vsem. PO NAJNIZJIH OBRESTITIH na sapačni strani mesta Chicago.

V slučaju, da rabite denar za posojilo, obrnite se na naš urad, kateri služi v polno zadovoljstvo slovenskega naroda že nad 54 let.

Točna in poštena postrežba Vam je zagotovljena pri našem podjetju.

Za Vašo naklonjenost se Vam priporoča
LEO JURJOVEC Sr., predsednik

RELANCE FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
1804 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILL. - CANal 7130

DOLGA ROKA

S. M. GARDENHIRE

(Se nadaljuje.)

"Tudi ona bi to storila, če bi ne vplivali na njo," je hitro odgovoril mladi mož.

"Vi upate torej, da jo zopet pridobite?"

"Upam? Moram jo pridobiti, ali pa umrem!" je vzklil mladi mož strastno.

"O, čas celi rane, ki jih je vsekala ljubezen," je odgovoril Conners s pritajeno grenkobo. "Imate-li morda tekmeča?"

"Ne, nimam ga," je odgovoril mladi mož. "Dami so seveda, kakor sem že omenil, zelo dvorili, vendar pa je dala prednost meni pred vsemi svojimi ostalimi čestitci. Posebno se je trudil polkovnik Adrian Vanotti, ki pa menda zdaj dvori njeni sestri."

"Poslaniki atase in obenem eden najbolj znanih salonskih mož v Washingtonu."

"Ali je dosegel pri vaši nevesti kakše uspehe?"

"Domisljeval si je," je odgovoril mladi mož, ježno; "toda jaz vem, da se to ni zgodilo."

"Vi ste pred kratkom dobili nenavadno mnogo denarja," ga je kar naenkrat prekinil Conners. "Oprostite mi vprašanje — toda ali mi ne morete kaj več o tem povedati?"

Mladi mož je bil iznenaden in postal očitno zmeden.

"Naglašati moram," je nadaljeval Conners s povzdignjenim glasom, "da smatram to okolščino za zelo važno. V neposredni zvezi je z zadevo, s katero se zdaj bavimo mi vsi."

"Tega ne vidim," je odgovoril mladi mož s hladno rezervo. "Zadeva je čisto osebna, in ne morem si razlagati, kako ste to izvedeli."

"Vaš oče mi je to pred kratkom povedal," je odgovoril Conners, "in jaz še enkrat ponavljam, da je včasih tudi najmanjša, navidezno postranska okolščina velikega pomena. Vi mi torej ne smete dati samo polovičnih pojasnil."

Poslanikov sin je nagrbnat čelo.

"Če je stvar tako važna, tedaj se moram seveda udati. Tukaj — danes sem dobil ravno tako visoko vsoto."

S temi besedami je vzel iz notranjega žepa svoje suknje zavojček bankovcev, po katerih je Conners skoraj nehotno roko iztegnil. Iznenaden jih je mladi mož izročil svojemu prijatelju, ki jih je z največjo napetostjo prelistal. "Šeststo dolarjev," je mrmral "hm, in sami novi, guiloterani petdolariki bankovci, hm, hm!"

Prestrašen je gledal mladi mož zdaj Connera, zdaj mene.

"Kaj naj to pomeni?" je jecljal.

"Mislim, da mi boste zdaj predvsem povedali, odkod imate ta denar," je rekel Conners.

"Vnaprej vam obljubim, da vam bom verjel." Počasi je prišel mladi mož iz svoje zadrege in iznenadenosti in je zamišljen odgovoril: "Navajen sem, da se mojim besedam verjame, navajen pa sem tudi držati svojo dano besedo. Obljubil sem namreč, da bom molčal. In vsled tega sem tako nevoljen."

"Tako sem si mislil, da se je kaj takega zgodilo in da vas veže beseda," je odgovoril Conners. "Če vam pa povem, da je vir, iz katerega je došel oni denar, v zvezi s sleparijo, katere žrtev je vaš oče, tedaj vas pač ne bo več ona beseda vezala."

"Mr. Conners, vi me vendar ne boste privedli do tega, da bom prelomil svojo besedo?"

"Zahtevam le eno od vas. Povejte mi ime onega, od katerega ste dobili denar, ostalih okoličin nečem vedeti."

"Polkovnik Vanotti."

Conners se je globoko oddahnil, stopil k poslanikovi pisalni mizi, vzel svinčnik in kos papirja ter rekel: "Oprostite mi, gospodje, če napišem tu par vrst."

Ko je z vso naglico pisal, sem opazoval nje-

gov izraz na obrazu ter spoznal v svoje veselje, da je miren in priazen. Ko je dal napisani list v kuverto, je izročil plamo mlademu možu z besedami: "Prosim, izročite to takoj svojemu gospodu očetu. Upam, da vas jutri zopet vidim."

Poslanikov sin naju je spremil do vestibula, kjer smo se poslovili.

"Zgodaj je še," je rekel Conners, ko sva zopet vstopila v voz. "Danes napraviva lahko še en obisk."

"Pri mr. Olmerju, ali ne?" sem vprašal, kajti slisal sem, da je vozniku imenoval to ime. "Kako pogumna ideja!"

Jerome Olmer je bil eden najbogatejših borznih baronov v deželi. Pred kratkim pa je pustil svoje kupčije ter si izbral Washington kot zimsko prebivališče. Njegova soproga je prav natančno vedela, kako zelo cenijo denar v diplomatičnih krogih, in si je v teh krogih pridobila mnogo zvez, ki so pripomogle njeni rodbini do velikega družabnega ugleda. Kar v glavi se mi je zavrtelo, ko sem pomislil, kam naju bo ta slučaj še vedel, vendar pa sem se popolnoma zanašal na svojega tovariša.

"Ali hočete poskusiti z miss Olmer govoriti?" sem vprašal.

"Na to računam," je odgovoril Conners. "Če so trditve poslanikovega sina resnične, tedaj pač ne bo preveč rada sprejemala obiske. Na drugi strani pa je tudi mogoče, da jo njen ponos in razburjenje valed razdrte zarote dovedeta do nasprotnega naziranja."

Voz se je ustavil pred portalom palače, ki ni bila manj krasna nego ona, ki smo jo ravnokar zapustili.

Na tem krasnem poslopju pa ni ležala dušiča tema — bogata svetloba se je razlivala iz njegovih oken na cesto. Šla sva po marmornatih stopnicah navzgor ter oddala lakaju svoji posetnici.

"Prosim, naznanite naju mr. Olmerju," je rekel Conners.

Ker sva bila korektno oblečena za obisk, tedaj nisva napravila nikakega čudnega vtisa. Povedli so naju v malo sprejemnico, iz katere je bilo videti celo vrsto luksuzno opravljenih sob. Iz sobe, ki je bila na desni strani, se je slisala godba in pa glasovi govorečih ljudi.

"Dali ste naju naznaniti mr. Olmerju?" sem vprašal, ko sva čakala gospodarja.

"Da. Miss Olmer pride pozneje tudi na vrsto," je odgovoril Conners.

V sobo je vstopil majhen, gibčen gospod ter prekinil najin pogovor. Oblečen je bil tudi v salonsko obleko, nosil je kotlete in je bil pravi tip hladno računajočega kupčevalca, ki je vedno navajen na uspehe.

Videlo se mu je, da bi oba vasiljiva, katerih imeni ni poznal, kar na kratko rad odpravil, kajti niti povabil naju ni, da bi sedla. Vprašujoče naju je gledal čez posetnici, ki ju je imel v roki.

Z vljudnim poklonom naju je Conners predstavil kot poverjenika poslanika, ki pride takoj za nama. Iznenaden sem to alisal, spomnil pa sem se pismenega sporočila, ki ga je pred kratkim moj tovariš poslal poslaniku.

Mr. Olmer nama je odkazal zofa, dočim je sam sedel na bližnji stol; še vedno je bil na njegovem obrazu oni vprašajoči izraz.

Conners je zdaj potegnil iz žepa pisma, ki sem jih pred par urami bral, ter pojasnil gospodarju na svoj lapidaren, jassen način velikanski sleparski manever, ki je tudi na mr. Olmerja učinkoval.

(Se nadaljuje.)

V džunglah belega slona

Doživljaji in vtisi s pohodov po notranjosti Zapadne Indije

Ing. Ferdo Lupša

(Nadaljevanje.)

"Čip, čip!" Prva budnica iz grla živopisanega malega krilatga prebivalca se je razlegala z najvišjega vrha drevesa, ki se je kakor opazovalni stolp dvigal nad pragozdom. Iz tega vzvišenega prenočišča je jutranji pevec opazil prvo zarjo probujajočega se dneva. Kakor fanfara ponočnega stražarja je ta prva pesem vplivala na mojo dušo. Iz daljave se je kmalu nato iz gozdne globine zaslišal kratki ki-ki-ri-ki divjega petelina in z nasprotni strani se je oglašal živahni keo vok divjega pava. To so bili glasovi, ki so pozdravljali prihod mladega jutra. Zlata nebeska krogla je že gorela na obzorju, ki ga je malo prej še objemala skrivnostna noč. Bleščeči žarki so prodirali na vse strani po listnatih strehi pragozda in srkali hladne bisere noči. Glas-

no žuborenje potoka je pojemale v tisočero odmevov probujajočega se dnevnega življenja. Na zahodu je izginila noč, izginila je kakor izgine tudi senca oblakov na valovju riževga polja pred dvigajočo se solnčno oblo.

Ko sem v prvem jutranjem svitu pogledal z viška v dolino, sem videl samo še belo meglo, ki je ležala nad pragozdom. Krasna slika! Zrak je bil vlažen, da je bila vsa moja odeja od vlage mokra.

Ko sem se tako razgledoval, sem zapazil, kako sta stopila na karavansko pot iz džungle dva skoraj naga moža, temnozgorjele polti in z dolgimi lasmi. Ko sta nas uzrla, sta urno zopet izginila v džungli. Kakor so mi gonjači zatrjevali, sta bila od plemena San Dau, ki živi v majhnih skupinah po najvišjem gorovju teh krajev.

To je plaho, divje ljudstvo v zelo prirodnem stanju, ki pride le redkokdaj v nizavah z Ngui v stik. Živi se s tem, kar mu nudita džungla in pragozd. Prizadeval sem si priti v neposredno bližino teh ljudi, toda ni mi uspelo. Ngui so mi pripovedovali, da menjava to plemo večkrat svoja bivališča, ki jih zna-

dobro skrivati pred zunanjim svetom, zato je tako težko priti z njimi v dotiko. Razen tega imajo v bližini bivališč na vseh straneh nastavljene pasti, ki s pomočjo močnih, umetno zvezanih prožnih drog in palic ali pa upognjenih dreves izstrele ostre puščice v nič hudega slutečega človeka ali divjačino, ako stopi slučajno na nastavke. Učinek je tako močan, da puščica prebode človeka ali žival. Radi pa uporabljajo tudi zastrupljene puščice, ki jih prožijo z lokom; zastrupljajo jih s soki raznih strychnosovih dreves. Iskati zveze s temi na primitiven način živječimi ljudmi bi ne bilo nič kaj prijetno, ker bi mogla pri vsakem koraku pribretni puščica iz temne džungle.

Ko sem se vračal v Siam, sem v nekem 1300 m visokem kraju prišel v družbi dveh nguijskih lovcev do zapučenega bivališča tega plemena. V romantičnem zatišju visoke skalnate pečine z majhno goličavo v ospredju sem videl pet iz drog in palic zloženih, z rotangom in lijanami povezanih šatorov, ki so bili pokriti s suhimi vejami in listjem. Videl sem tudi precej veliko ognjišče in v bližnji okolici po-

Coast Guard Reserve Checks Ship's Identity

In the midst of mechanized war, there is still place for sailing ships. Crewmen of a Coast Guard Reserve sailing craft check the identity of a merchant ship somewhere off the Atlantic coast. The Coast Guard Reserve, using small sailing craft, maintains a constant patrol from sixty to one hundred miles off shore.

džungli razmetane živalske kosti. Vse je kazalo, da so bivali tukaj San Dau.

V prestolnici vladarjev plemena Ngui

Na karavanski poti proti mestu Čijeng Thung je bilo zelo živahno. V mestu je bil v dopoldanskih urah sejem, in ljudje so prihajali iz bližnjih in daljnih naselbin v mesto.

Ko smo prijezdili do mestnega obzidja, sem poskal najprej primeren prostor za šatorišče blizu vzhodnih mestnih vrat pri nekem templju na odprtem riževem polju; tu smo dobili dobro pitno vodo, živina pa dobro pašo.

Mestno obzidje je ponekod že razpadalo, na nekaterih točkah sem mogel celo splezati nanje. Mesto je precej veliko, različna znamenja pa kažejo, da je bilo nekaj precej obljubeno. Današnjaki na prvi pogled nima mestnega značaja. Posamezni domovi so skriti sredi velikega drevja, izmed katerega se posebno lepo vidijo veličastne tisočletne tamarinde.

Splošne razmere se tu le malo razlikujejo od laotskih mest severnega Sijama. Karavanski promet je živahen. Vsak dan je prišla vsaj po ena karavana in druga je odšla na to ali ono stran. Nekaj jih je šlo proti severu v sosedno šansko državo Čijeng Thung in potem naprej v Junan, druge so šle proti jugu v Šijengraj in Čijengmaj, tretje zopet proti zahodu v Mandalay (Burma), odkoder so potrebovali po 22 do 24 dni.

Po navadi nosi mula, poni, ali vol po 60 do 65 kg. Najvažnejši trgovski predmet je sol iz Muang Hla na junanski meji. Kupna cena te soli je osem rupij in se v Čijeng Thungu po 17 dnevem potovanju prodaja po 15 rupij. Nazaj nosi karavana navadno sirov bombaž v kupni vrednosti 11 rupij, za kar izkupi v Junanu

po 80 rupij za vsak tovor. S takim zaslužkom se preživlja karavana. Večkrat smo srečali karavane, ki so gnale živino, zlasti bivoile in ponije, v Siam. Zaslužka pri eni glavi je bilo po osem do deset rupij.

Prav pestra je slika na trgu. Tu je zbrana množica podeželskega ljudstva iz daljne in bližnje okolice, ki prihiti že na vse zgodaj z različnimi pridelki. Obrazi razodevajo zadovoljnost in brezskrbnost.

Ngui nosijo široke bele hlače do kolen in jopiče. Vsakemu visi čez ramo torba za najpotrebnejše reči. Ta torba iz domačev tkanine, svile ali bombaževine je prepletena z lepimi in živimi okraski. Prav tako visi vsakemu čez ramo v leseni nožnici meč (dha). Skoraj vsak ima za pasom v srebrni nožnici bodalo s srebrnim, lepo okovanim ali iz slonove kosti umetno izdelanim ročajem. Nekateri nosijo tudi dolge puške enocevke s kresilom na kamen.

Dekleta, povprek čednih obrazov in lepih telesnih oblik, nosijo nekako laotskemu pha-sinu podobno svileni ali pa bombažasto oblačilo čez spodnje telo, čez prsi pa ovit šal. Na glavi imajo piramidast klobuk iz bambusovega listja, čigar krajci segajo čez pleča.

Tu sem videl tudi Ngui-chine, to so mešanci, katerih matere so bile iz plemena Ngui, očete pa junanski Kitajci. Po večini so lepe, visoke rasti, nosijo pa temnomoderne hlače do kolen, jopiče s srebrnimi gumbi in kitajski klobuk iz bambusove pletenine. Videl sem tudi žene in dekleta iz plemena Ko. Nosijo temnomoderne lunge na spodnjem delu telesa in modre jope s pisanimi vzorci. Okrog pasu imajo širok venec črnega nakita, na glavi pa modar šal, ki je zavrt kakor turban.

(Dalje prihodnjič.)

Trinerjevo grenko vino vam da več za vaš denar

Trinerjevo grenko vino se je povrnilo nazaj v 18 unčnih steklenicah, da zadovolji svoje odjemalce v teh časih ko so se vsemu cene zvišale. Ako je ta želodčnica prijala ljudem že skozi zadnjih 55 let, morajo biti zato priljubljenost gotovi važni vzroki. Glavni vzrok pa je: Trinerjevo grenko vino je zanesljiva zmes za želodec in mlo odvajalno sredstvo, ki vedno zadovolji. In sedaj, ko so pridljali ti zmesi še Vitamin B-1, ki je zelo važno za izboljšanje apetita in prebavo, Trinerjevo grenko vino je sedaj boljše kot kdaj prej. Vsak boljši lekarnar ima na prodaj Trinerjevo grenko vino z Vitaminom B-1. Ako ga ne morete dobiti v vaši sosesčini, tedaj pošljite \$1.25 ali \$6.50 na Jos. Triner Corp., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill., in dobili boste eno ali šest steklenic Trinerjevega grenkega vina z Vitaminom B-1 poštne prostu. —(Adv.)

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

TISKARNA S.N.P.J.

sprejema vas

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitke, časnike, knjige, koledarje, letake itd. slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO
DA TISKOVINE. NAROČA V SVOJI TISKAR

. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskar

. Cene smerne, unijsko delo prve

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. Lawndale Avenue Chicago, Ill.
TEL. ROCKWELL 4604

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 12. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni ali večini. List Prosveta stane za vsa enaka, za člana ali nečlana \$1.25 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri nasvetu \$1.25 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklenil naročnina na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnine.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. državo in Kanado \$6.00	Za Ciceru in Chicago je . . .
1 tednik in 4.00	1 tednik in
2 tednika in 3.00	2 tednika in
3 tednike in 2.40	3 tednike in
4 tednike in 1.80	4 tednike in
5 tednikov in ni	5 tednikov in

Za Evropo je \$9.00

Impolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ,

2657 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Priložite polijam naročnino na list Prosveto vsoto \$

1. Ime Čl. družina št.

Naslov

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od

članov moje družine:

2. Čl. družina št.

3. Čl. družina št.

4. Čl. družina št.

5. Čl. družina št.

Mesto Država

Nov naročnik ☐ Star naročnik ☐